

Trettioett

Inledning

Trettioett är ett klassiskt kortspel spel för tre eller fler deltagare. Här presenteras den variant som vanligen spelas i Sverige. Spelarna får tre kort var och skall genom att byta kort med talongen eller med den så kallade högen försöka få så ihop många poängkort som möjligt i en färg. Spelet har fått sitt namn av att trettioett är den högsta möjliga sammanlagda poängen. Varje spelare startar med ett antal liv. Spelarna förlorar ett liv när någon annan får 31 poäng eller när de har den sämsta poängen. Den spelare som sist har kvar liv vinner.

Kortlek

Man spelar med en vanlig kortlek om 52 kort utan jokrar.

Förberedelser

Varje spelare startar med ett överenskommet antal liv, vanligen tre eller fem. Spelarna markerar sina liv med spelmarker, som betalas till en pott varje gång ett liv förloras. I avsaknad av marker fungerar det förstås bra med tändstickor eller dylikt.

Insats

Om man spelar om pengar, måste man komma överens om värdet av spelmarkerna. Alternativt kan förlorade liv markeras med mynt, som då samtidigt fungerar som insatser.

Poängvärdet

Poängvärdet av en hand är summan av poängen för alla kort i en färg. Ett ess är värt 11 poäng, de klädda korten (kung, dam och knekt) och tior är värda 10 poäng var och varje annat nummerkort, nio till två, är värt lika många poäng som valören. Om en spelare har fler än en färg på handen, räknas poängsumman i den bästa färgen. Den högsta möjliga poängen är 31 (för ess och två tiopoängskort i en och samma färg). Tre ess på handen räknas också som 31 poäng.

Exempel: Handen ♠E, ♥5 och ♥3 är värd 11 poäng (spader bästa färg). Handen ♦D, ♦10 och ♣kn är värd 20 poäng (ruter bästa färg). Handen ♣E, ♥E och ♦E är värd 31 poäng.

Giv

Given går liksom spelet i övrigt medsols. Givaren delar ut tre kort var med början hos spelaren till vänster och slår sedan upp nästa kort och lägger det med bildsidan upp på bordet. Detta kort utgör början på *högen*. Kvarvarande kort bildar talongen läggs i en hög med baksidan upp bredvid det uppslagna kortet.

Spelet

Förhand, det vill säga spelaren till vänster om givaren, gör det första draget, och turen fortsätter sedan medsols. Spelaren på tur kan antingen ta det synliga, översta kortet i högen eller dra det översta kortet från talongen. Hen lägger sedan bort ett valfritt kort från handen med bildsidan upp på högen. Om ett kort drogs från talongen, är det tillåtet att lägga bort detta kort.

En spelare som får 31 poäng skall omedelbart lägga upp handen. Given avslutas därmed. Alla övriga spelare förlorar ett liv och betalar vardera en spelmark till potten.*

Om spelaren på tur inte har 31 poäng, men tror att den egna handen är tillräckligt bra för att slippa sistaplatsen, kan hen knacka. Detta måste göras *innan* spelaren gör sitt drag, det vill säga innan hen tar ett kort från högen eller drar ett kort från talongen. Övriga spelare får sedan i tur och ordning med början hos spelaren till vänster om den som knackade göra varsitt sista drag. När spelaren till höger om den som knackade har avslutat sitt drag, lägger alla spelarna upp sina kort. Notera att den som knackade inte får göra några fler drag efter knackningen. Den som har lägst poängsumma förlorar ett liv och betalar en spelmark till potten. Om sistaplatsen delas av fler än en spelare, förlorar alla dessa spelare varsitt liv.†

Om någon spelare får 31 poäng när hen gör sitt avslutande drag sedan någon annan har knackat, hanteras det som vanligt. Given avslutas omedelbart och alla andra spelare än den som fick 31 poäng förlorar ett liv.

Det fortsatta spelet

När en giv är avslutad, går turen att ge vidare medsols. En spelare som har förlorat alla spelmarker är utslagen och står över kommande givar tills spelet om den befintliga potten är avgjort. När alla spelare utom en har slagits ut, har den kvarvarande spelaren vunnit potten.‡ Om man spelar om pengar, köper övriga spelare tillbaka sina spelmarker från vinnaren för det överenskomna priset. Sedan börjar man spela om en ny pott.

Variant: En spelare som har förlorat alla sina liv får fortsätta att spela tills nästa gång hen förlorar ett liv. Spelaren är då definitivt utslagen. Att spela när man inte har några spelmarker kvar kallas för "frisväng" eller "frivarv".

Källor

1. Björn Holmström, *Stora kortspelsboken* (Prisma, Stockholm, 1981), sid. 192–193.
2. Andreas Nyberg, *Roliga kortspel och tärningsspel för hela familjen* (Semic, Sundbyberg, 2023), sid. 68.
3. Bo Norlin, *Spela kort och lägga patients* (Natur och kultur, Stockholm, 1996), sid. 13.

* Om en spelare får 31 poäng redan i given, lägger hen upp korten innan spelet börjar. Om fler än en spelare har 31 poäng, räknas förslagsvis bara handen för den av dem som är närmast till vänster om givaren, medan alla övriga spelare förlorar ett liv.

† Om talongen tar slut innan någon lägger upp sin hand eller knackar, gäller förslagsvis att alla spelarna lägger upp sina händer och att den som då har lägst poäng förlorar ett liv, precis som när någon har knackat.

‡ Om alla spelare som är kvar har en spelmark var och alla hamnar på samma poäng, gäller förslagsvis att ingen slås ut i den aktuella given och att turen att ge går vidare medsols.